

Handläggare
Carl Smitterberg
Telefon: 08-508 36 207**Till**
Äldrenämnden
den 12 december 2023

Remiss av Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/739

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Patric Rylander
Äldredirektör

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 2021 Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 (dnr KS 2019/1939). Programtiden löper ut 2023 varför ett förslag till reviderat program har tagits fram för perioden 2024-2027. Programmet är ett styrdokument som gäller för samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Ärendet

Stockholm stads trygghetsprogram 2020-2023 (dnr KS 2019/1939) antogs av kommunfullmäktige 2021 och har nu reviderats. Struktur, fokusområden och ansvar i förslag till nytt trygghetsprogram för 2024-2027 är huvudsakligen samma som i nu gällande trygghetsprogram. Programmet har uppdaterats med ny lagstiftning inom området och ett antal nya exempel på stadens arbete inom fokusområdena.

Trygghetsprogrammet redogör bland annat för:

- Nämnders och bolags uppdrag och ansvar.
- Struktur för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet.
- Former för samverkan för att skapa struktur och systematik.

Samverkan i brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete innebär att aktörer samordnar och tillför sina specifika resurser, kompetenser och kunskaper för att minska risken för brott. Syftet med samverkan är att aktörer tillsammans skapar ett resultat som är mer än vad en part på egen hand kan åstadkomma. Utöver kommunen är polisen och näringslivet viktiga aktörer. Viktiga beståndsdelar i samverkan är att utifrån kartläggningar och orsaksanalyser göra en gemensam kartläggning, prioritering och målsättning som alla samverkande aktörer sedan kan arbeta utifrån.

Trygghetsprogrammet fastslår också fyra fokusområden för stadens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete:

- Förebyggande arbete.
- Riktade sociala insatser.
- Stadens offentliga miljö.
- Stadsutveckling.

I det förebyggande arbetet nämns särskilt arbetet mot välfärdsbrott och otillåten påverkan.

Med riktade sociala insatser menas insatser till individer och grupper där risken är särskilt hög att hamna eller fastna i en destruktiv miljö eller ett riskbeteende.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom enheten för kommunikation, omvärld och beredskap. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 6 december 2023. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 5 december 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholms stads trygghetsprogram är kanske ett av stadens just nu viktigaste program. I skrivande stund har det hittills i år inträffat 108 skjutningar med 25 dödsoffer och 35 skadade enbart inom polisområde Stockholm. Att stoppa nyrekrytering av kriminella och möjligheter att tillskansa sig medel genom brottslig verksamhet är en ödesfråga för Stockholms stad och Sverige. Kommunernas insatser för att stoppa nyrekrytering och förebygga brott kan därför inte nog understrykas. Därför faller det sig också naturligt att trygghetsprogramets tyngdpunkt ligger i åtgärder för familjer och yngre åldersgrupper.

Inte desto mindre saknar äldreförvaltningen beskrivningar av åtgärder för att förhindra brott mot äldre som är en stor och växande grupp stockholmare. Brottsförebyggande rådet, BRÅ, skriver bland

annat att äldre är särskilt sårbara för vissa brott, där gärningspersoner utnyttjar såväl fysisk svaghet som bristande digitala kunskaper. Äldreförvaltningen kan utifrån sitt arbete bekräfta den bilden.

Bedrägerierna är ofta svårupptäckta då äldre som utsatts skäms för att de lurats och därför avhåller sig från att anmäla. Anmälda brott kan vara svårutredda. Risken för att åka fast är alltså liten samtidigt som brottsvinsterna är stora vilket ökar risken för att fler äldre utsätts. En utmaning med bland annat bedrägerier är också att förövarna antingen snabbt byter geografiskt område (i de fall man söker upp äldre i deras hem) alternativt inte alls är beroende av att vara i närheten av den äldre då brottet genomförs via telefon och internet.

Här ser äldreförvaltningen en risk för felaktiga prioriteringar då de metoder som trygghetsprogrammet utgår från bygger på plats och miljö, snarare än att utgå från det potentiella brottsoffrets. Genom att avgränsa kartläggningar till mindre geografiska delar riskerar stora delar av den snabbbrörliga och geografiskt överskridande kriminella aktiviteten att gå under radarn. Statistiken kan så säga lura ögat vilket gör att brott med mindre allvarlighetsgrad men som begås i större mängd prioriteras framför exempelvis bedrägeribrott.

Ett sätt att motverka detta är att tillvarata äldres synpunkter om den upplevda otryggheten där bedrägerier utgör ett växande problem. I det förebyggande arbetet bör därför äldres synpunkter tydligare få plats. Detta kan ske genom i samverkan med de lokala pensionärsråden, genom trygghetsvandringar på tider som passar äldre och att anpassa trygghetsvandringen utifrån den äldres förutsättningar. Kanske genom att låta äldre berätta om vad de upplever som otryggt?

Välfärdsbrott

Äldreförvaltningen ser mycket positivt på att åtgärder mot välfärdsbrott lyfts fram i trygghetsprogrammet. Välfärdsbrott drabbar både enskilda med insatser inom bland annat äldreomsorgen och de företag och andra aktörer som följer lagar, regler och avtal vilket på sikt påverkar trovärdigheten för hela samhällssystemet. Stockholms stad och äldreförvaltningen arbetar idag organiserat och målinriktat mot välfärdsbrottslighet men det går inte nog att påpeka vikten av samverkan och informationsutbyte också med andra myndigheter, för att täppa igen luckor och öka möjligheten att upptäcka oegentligheter.

Trygghetsprogrammet tydliggör att facknämnderna ska bidra med kunskap och resurser till stadsdelsnämnderna när detta är påkallat. Som ett led i detta och utifrån givna budgetuppdrag kommer

äldreförvaltningen under 2024 att eftersöka och sammanställa fungerande åtgärder i ett försök att göra stadens brottsförebyggande arbete riktat till äldre mer effektivt och samordnat. En hypotes är att det krävs strukturerade och uthålliga informationsinsatser riktade till äldre för att förebygga bedrägerier. Äldreförvaltningen är också mycket engagerad i att förebygga välfärdsbrott och arbetar aktivt med avtalsuppföljning och kontroller. Också här behövs ständig utveckling och mycket samarbete och samverkan. I detta arbete utgör trygghetsprogrammet en viktig grund.

Patric Rylander
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Bilagor

Stockholms stads trygghetsprogram 2024-2027